

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ З ПИТАНЬ ТРУДОВОЇ
МІГРАЦІЇ: ДО РЕКОМЕНДАЦІЙ ПРОФСПІЛКАМ
(9-13 березня 2020 р.)**

З архіву учасників наукової конференції
Міжнародної організації праці в Україні

"Працівник-мігрант" означає особу, яка мігрує з однієї країни в іншу з наміром отримати роботу інакше, ніж за власний рахунок, і охоплює будь-яку особу, яка визнається згідно з законом як працівник-мігрант. Ця Конвенція не стосується: а) прикордонних працівників; б) осіб вільних професій та артистів, що в'їжджають на короткий строк; с) моряків" (Ст. 11.).

*(МОП "Конвенція про працівників-мігрантів"(Витяг), перегл. 1949р.)
№97 (укр/рос). Редакція від
24.06.1975. - Д993_163.*

Українська трудова міграція, яка інтенсифікувалася на фоні глобалізації, інформаційної революції, стрімких технологічних змін у сфері праці, а також безвізу з країнами ЄС, впливає на різні сторони життя і праці громадян країни. Вона стає віддзеркаленням як позитивних, так й негативних сторін розвитку національного ринку праці, впливає на економічні важелі відновлення його рівноваги, детермінує попит й пропозицію робочої сили тощо.

З українською трудовою міграцією пов'язані можливості свободи вибору праці та зайнятості, шансів покращання добробуту родин. Водночас, це ризики порушення особистої та соціальної безпеки працівників-мігрантів, захищеності життєвого рівня, дискримінації прав у сфері праці й зайнятості, демографічного відтворення, соціального й культурного розвитку тощо. Вирішення проблем вимагають спільних, зважених дій держави, бізнесу, громадських структур задля безпечної, організованої та регулярної міграції. Саме в такому контексті задекларовані завдання Міграційного пакту ООН, 2018р.

Особлива роль в організації соціального захисту українських трудових мігрантів відводиться професійним спілкам.

Враховуючи тенденції змін у сфері праці та зайнятості населення України, а високу мобільність українського економічно активного населення, перед вітчизняними профспілками стоїть важливе завдання розробки відповідної стратегії діяльності в сфері соціального захисту українських трудових мігрантів. Зокрема, слід:

1. Зовнішній вектор:

- приймати активну участь у соціозахисних заходах, які проводяться під егідою МОП як у країні-донорі, так і країнах-реципієнтах українських трудових мігрантів;

- активно працювати у сфері соціального партнерства з урядовими, профспілковими організаціями і роботодавцями інших країн, а також розвивати

контакти профспілок з іншими неурядовими організаціями, національними об'єднаннями (для прикладу, Товариство дружби "Україна - Польща", "Україна - Литва", і ін.). Налагоджувати співпрацю з парламентаріями інших країн. Ширше включати у двосторонні міждержавні договори та угоди положення щодо мінімальних соціальних стандартів (перш за усе, оплати праці) для трудових мігрантів. Прописувати також положення, котрі б стосувалися не тільки питань умов найму робочої сили з числа трудових мігрантів, але й умов позаекономічного життя (проживання) та відпочинку;

- організувати та провести комплекс заходів щодо дослідження правового статусу (легальності/нелегальності) трудових мігрантів у країнах-реципієнтах робочої сили (у різних країнах трактування поняття легальності/нелегальності статусу трудового мігранта має свої особливості, що ускладнює організацію забезпечення їх соціального захисту).

- вивчити можливість ширшого використання мережевих онлайн ресурсів в сфері організації соціального захисту українських трудових мігрантів (перш за усе, ресурсів іноземних держав). Доречно розпочати таким чином перевірку потенційних роботодавців на предмет реальної їх фінансової спроможності виконувати зобов'язання у сфері виплат заробітної плати, відповідно до рівня погодженого у трудових угодах (контрактах) тощо.

- доводити максимально широко інформацію до трудових мігрантів щодо ризиків нелегальної праці та зайнятості;

- ширше використовувати можливості ринку ІТ-послуг. Запровадити систему онлайн маркетингу українських трудових мігрантів (як користувачів мобільних телефонів). Розробити систему цільових мобільних аплікацій - програм-помічників чи програм-соціального спрямування, котрі встановлювалися б на смартфонах, телефонах, планшетах, і додавали б у зручності при користуванні необхідними послугами профспілок. Нині психологічна планка "зручності" мобільних аплікацій стрімко піднімається вгору. Масовість клієнтів мобільних аплікацій вказує на переваги такого виду ІТ-послуг над простою мобільною версією сайтів (у даному випадку тих, які належать мережам профспілкових організацій). Іншими словами, збільшення кількості мобільних пристроїв, якими користуються українські трудові мігранти, є вигідними платформами для розробки для них мобільних аплікацій у сфері соціального захисту (як абонентів відповідних послуг).

- організувати інформаційно-консультаційні пункти як у країні-донорі, так і країні-реципієнті українських трудових мігрантів;

- розглянути проблематику й специфіку соціального захисту трудових мігрантів у розрізі окремих секторів економіки. Особливу увагу звернути на юридичні питання роботи профспілок у різних країнах у сфері освіти.

- сприяти самоорганізації об'єднань професійних спілок трудових мігрантів за кордоном, надавати допомогу з правових, соціально-економічних та інших питань їх соціального захисту;

- забезпечити зворотній зв'язок з трудовими мігрантами, оперативно реагувати на їх запити у сфері захисту прав та свобод. Враховувати, що одним з ключових аспектів ефективного соціального самозахисту трудових мігрантів є наявність у них знань про права й гарантії у сфері праці та зайнятості.

2. Внутрішній вектор:

- активізувати роботу в частині ширшого використання рекомендацій МОП, спрямованих на вирішення проблем трудових мігрантів - як по лінії використання діючих Конвенцій, так й ратифікації нових (Конвенції про працівників-мігрантів 1949 року (№97 - переглянута)¹, Конвенції про працівників-мігрантів 1975 року (№143 - додаткові положення)², ін. Так, Конвенція про захист прав всіх працівників-мігрантів і членів їх сімей містить значну кількість положень з інших документів МОП (1990р.)³;

- долучитися до розробки Плану дій з реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року та далі й до забезпечення його виконання відповідно до Закону "Про зовнішню трудову міграцію"⁴;

- взяти безпосередню участь у підготовці створення та роботи постійно діючої міжвідомчої комісії для моніторингу міграційної ситуації в Україні, опрацювання питань удосконалення міграційної політики та законодавства України, підготовки відповідних пропозицій у сфері соціального захисту прав трудових мігрантів;

- долучитися до розробки державної Стратегії розвитку міграційної статистики в Україні. Складовими такої Стратегії мало б стати поглиблення взаємодії з органами державної статистики як постачальником відповідної інформації. Водночас, внести свої пропозиції щодо функціонування систем відомчої реєстраційної статистики, пов'язаної з обліком трудової міграції; обґрунтувати вимоги щодо рівня доступності та зрозумілості статистичних даних і методології їх складання; модернізації інформаційних та комунікаційних технологій збирання, оброблення, збереження та поширення статистичних даних про трудову міграцію (запровадження карточок реєстрації трудових мігрантів), розвитку програмно-технічної інфраструктури інформаційної системи органів державної статистики тощо.

Центральні, галузеві та територіальні органи професійних спілок України повинні більш активно демонструвати свої здобутки у сфері захисту прав і свобод трудових мігрантів; бути **орієнтованими на молодь**. Це мільйони людей, які не тільки є успішні й перспективні. Багато з них шукає захисту і підтримки. Профспілки повинні не просто бути відкриті до розмови з трудовими мігрантами усіх вікових категорій, релігій, культур. Вони мають випереджати їх ризики і небезпеки.

---

¹ Конвенція про працівників-мігрантів (переглянута 1949 року) N 97 (укр/рос). (Редакція від 24.06.1975, підстава 993 163)//[Електронний ресурс]. Спосіб доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_159

² Конвенція про зловживання в галузі міграції і про забезпечення працівникам-мігрантам рівних можливостей і рівного ставлення. N 143 (укр/рос). (Редакція від 24.06.1975, підстава 993 163) // [Електронний ресурс]. Спосіб доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_163

³ Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей (Документ 995_203, поточна редакція — Прийняття від 18.12.1990. Електронний ресурс]. Спосіб доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203

⁴ Закон України " Про зовнішню трудову міграцію" (5 лист. 2015 р.). - Про зовнішню *трудова міграція*. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 49-50, ст.463). {Із змінами, внесеними згідно із *Законом*}. // [Електронний ресурс]. Спосіб доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-19>